

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 18/04-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. januára 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. T. B., P., správcu konkurznej podstaty úpadcu J. H., P., zastúpenej advokátom JUDr. T. D., B., vo veci porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 3 Obo 255/2002, 3 Obo 290/2002, 3 Obo 291/2002 a 3 Obo 292/2002 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť Mgr. T. B. v časti namietajúcej porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 3 Obo 255/2002, 3 Obo 290/2002, 3 Obo 291/2002 a 3 Obo 292/2002 o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

2. Sťažnosť Mgr. T. B. v časti namietajúcej porušenie jej základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 3 Obo 255/2002,

3 Obo 290/2002, 3 Obo 291/2002 a 3 Obo 292/2002 o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 11. apríla 2003 doručené podanie Mgr. T. B. (ďalej len „sťažovateľka“) označené ako „Ústavná sťažnosť“, smerujúce proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

Po výzve ústavného súdu z 15. mája 2003 bolo ústavnému súdu doručené 3. júna 2003 podanie sťažovateľky označené ako „Doplnenie ústavnej sťažnosti“, súčasťou ktorého bolo splnomocnenie na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. T. D.

Výzvou z 18. júna 2003 ústavný súd žiadal právneho zástupcu na doplnenie podania sťažovateľky.

Dňa 10. septembra 2003 bolo ústavnému súdu doručené podanie právneho zástupcu sťažovateľky označené ako „Odôvodnenie porušenia ústavného práva vyplývajúceho z čl. 48 odst. 1 Ústavy SR.“

Z obsahu týchto podaní vyplynulo, že rozsudkom z 19. apríla 2002 Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní sp. zn. 61 Cbi 157/01 uložil sťažovateľke ako žalovanej v spore vylúčiť zo súpisu konkurznej podstaty v konkurznom konaní nehnuteľnosť, zaplatiť náhradu trov konania a zakázal jej nakladať s predmetnou nehnuteľnosťou.

Najvyšší súd po podaní odvolania sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 3 Obo 255/02 z 12. decembra 2002 rozhodnutie krajského súdu potvrdil.

Zo sťažnosti vyplýva, že „ ... výzvou Krajského súdu v Bratislave, č. k. Cbi 157/01 zo dňa 6. 6. 2002 ma prvostupňový súd vyzval na zaplatenie poplatku, za podané odvolanie, vo výške 600 500,- Sk, s tým že ak nebude poplatok v určenej dobe zaplatený, súd konanie zastaví podľa ust. § 10 odst. 2 zák. č. 71/1992 Zb. v znení nesk. predp. a pred zaplatením celého poplatku v správnej výške nemôže súd vo veci konať.

Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 61 Cbi 157/01-190 zo dňa 6. 6. 2002, mi bola uložená povinnosť, v lehote 5 dní od doručenia uznesenia, zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 600 500,- Sk.

Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 61 Cbi 157/01-189 zo dňa 4. 7. 2002, mi nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov.

Najvyšší súd SR Bratislava, na základe mojich odvolaní podaných proti cit. uzneseniam a výzve, uznesením č. k. 3 Obo 290/2002, 3 Obo 291/2002 a 3 Obo 292/2002 zo dňa 12. 12. 2002, napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým mi nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov potvrdil a odvolanie proti cit. výzve odmietol (podľa výrokovvej časti uznesenia nerozhodol o odvolaní proti uzneseniu, ktorým mi bola uložená povinnosť, v lehote 5 dní od doručenia uznesenia, zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 600 500,- Sk).“

Sťažovateľka ďalej v sťažnosti uvádza « ... Spisový materiál ... bol z prvostupňového súdu doručený odvolaciemu súdu dňa 19. 9. 2002 o 10,15 h.

Dňom 1. 6. 2002 nadobudli účinnosť ust. § 26 odst. 2, odst. 3 písm. f) a odst. 4 novely č. 185/2002 Z. z. zák. č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení nesk. predp., keď podľa cit. ust. § 26 ods. 2 „Veci sa v súlade s rozvrhom práce pridelujú sudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti ...“».

Sťažovateľka navrhuje ústavnému súdu, aby rozhodol týmto nálezom:

„Právoplatným rozsudkom Najvyššieho súdu SR Bratislava č. k. 3 Obo 255/2002 zo dňa 12. 12. 2002, uznesením Najvyššieho súdu SR Bratislava č. k. 3 Obo 290/2002,

3 Obo 291/2002 a 3 Obo 292/2002 zo dňa 12. 12. 2002 a postupom Najvyššieho súdu SR v tomto odvolacom konaní, boli porušené základné práva sťažovateľa zakotvené v čl. 46 odst. 1 a čl. 48 odst. 1 Ústavy SR, ako aj ľudské práva a základné slobody zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Oznámenie FM ZV č. 209/1992 Zb. v znení nesk. predp.).

Ústavný súd SR ruší rozsudok Najvyššieho súdu SR Bratislava č. k. 3 Obo 255/2002 zo dňa 12. 12. 2002 a uznesenie Najvyššieho súdu SR Bratislava č. k. 3 Obo 290/2002, 3 Obo 291/2002 a 3 Obo 292/2002 zo dňa 12. 12. 2002 a veci vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konania.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie, ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, vo výške 2 000 000,- Sk, ktoré je povinný zaplatiť navrhovateľke Najvyšší súd SR v lehote dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.”

II.

1. Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených buď v ústave, alebo v medzinárodnej zmluve o ľudských právach, pokiaľ o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach, ako aj ich zákonom predpísané náležitosti sú upravené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd preto predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma aj to, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať aj takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

2. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd z podanej sťažnosti a jej príloh zistil, že najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 3 Obo 255/2002 z 12. decembra 2002 rozhodol na základe podaného odvolania sťažovateľkou ako žalovanej v konaní tak, že napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil. Obdobne rozhodol najvyšší súd i uznesením sp. zn. 3 Obo 290/2002, 3 Obo 291/2002, 3 Obo 292/2002 z 12. decembra 2002 na základe odvolania sťažovateľky podaného proti uzneseniu krajského súdu zo 6. júna 2002 o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok, odvolania proti uzneseniu krajského súdu zo 4. júla 2002 o nepriznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov a odvolania proti výzve krajského súdu zo 6. júna na zaplatenie súdneho poplatku tak, že napadnuté uznesenie krajského súdu potvrdil (z úvodnej časti citovaného uznesenia vyplýva, že išlo o uznesenie krajského súdu zo 4. júla 2002) a odvolanie proti výzve na zaplatenie súdneho poplatku odmietol.

Sťažovateľka odôvodňovala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy len skutočnosťami, že jej vec nebola na prejednanie a rozhodnutie pridelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov, a súčasne tým, že vec bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie v rozpore s rozvrhom práce najvyššieho súdu. Uvedené skutočnosti

sú spojené s osobou sudcu, ktorý vec prejednáva a rozhoduje, a sú podriadené pod základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ktorým nie je možné suplovať ochranu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých práv a záujmov, predovšetkým práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces. Článok 48 ods. 1 ústavy predstavuje len jeden z princípov záruky spravodlivého procesu. Len za predpokladu porušenia práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi by bolo možné súhlasiť aj s porušením práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorý okrem prístupu k súdu garantuje aj určitú kvalitu súdneho konania v podobe spravodlivého procesu, čo však nie je prípad sťažovateľky.

Vzhľadom na uvedené skutkové okolnosti a tvrdenia sťažovateľky uvádzané v sťažnosti ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a postupom najvyššieho súdu, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. Sťažovateľke bol umožnený reálny prístup k súdu, keď všeobecný súd na základe ňou podaných odvolaní vo veci aj konal a rozhodol.

Podľa názoru ústavného súdu porušenie práva na súdnu ochranu vrátane práva na spravodlivé súdne konanie garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) nie je spôsobilá privodiť sťažovateľke výzva na zaplatenie súdneho poplatku. Ústava vo svojom čl. 46 ods. 1 negarantuje právo na bezplatné súdne konanie, a preto pokiaľ právna úprava podmieňuje súdnu alebo inú právnu ochranu uhradením súdneho alebo iného poplatku, nesplnenie tejto zákonnej podmienky zo strany účastníka konania z vlastného podnetu, resp. na výzvu súdu neznamená porušenie práva na súdnu ochranu. Povinnosť zaplatiť súdny poplatok nemožno v princípe podriaďiť pod „spory o občianskych právach a záväzkoch“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako sú tieto interpretované Európskym súdom pre ľudské práva. Podľa ustálenej judikatúry sa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dovolávať každý, kto sa domnieva, že došlo k nezákonnému zasahovaniu do výkonu jeho práv (občianskej povahy), a sťažuje sa, že nemal možnosť takýto spor predložiť súdu spĺňajúcemu požiadavky ustanovené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právo na prístup k súdu, ktoré môže byť obmedzené alebo

podmienené splnením rôznych formalít alebo iných podmienok, ktorými sa však nesmie zasiahnuť do samej jeho podstaty, sa posudzuje s ohľadom na všetky okolnosti prípadu. Tento článok, ktorý sám osebe nezabezpečuje „právam a záväzkom občianskoprávnej povahy“ konkrétny materiálny obsah v právnom poriadku zmluvných štátov, vyžaduje, aby išlo o skutočný a vážny „spor“, ktorý sa môže týkať tak samotnej existencie práva, ako aj jeho rozsahu a modalít jeho výkonu. Výsledok konania musí byť bezprostredne rozhodujúci pre dotknuté právo (napr. rozsudky vo veci G. v. Spojené kráľovstvo z 21. februára 1975 a vo veci A. a iní v. Švajčiarsko zo 6. apríla 2000).

Na základe uvedeného potom ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3. Sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie jej základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, z dôvodu že vo veci mal konať a rozhodnúť iný senát najvyššieho súdu určený rozvrhom práce na rok 2002, ako aj preto, že veci neboli pridelené v septembri 2002 sudcom najvyššieho súdu v súlade s rozvrhom práce náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“), ústavný súd odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

Právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nebyť odňatý zákonnému sudcovi pred všeobecným súdom je subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (podobne aj II. ÚS 13/01) alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľky v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy skúmal pri predbežnom prerokovaní sťažnosti, či existujú opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré zákon účinne poskytuje sťažovateľke na ochranu jej základných práv alebo slobôd a na ktorých použitie je sťažovateľka oprávnená podľa

osobitných predpisov, v jej prípade podľa Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), prípadne osobitných právnych predpisov.

Z obsahu sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľka okrem námietky zaujatosti sudcu podľa § 14 a nasl. OSP podala podľa § 237 písm. g) OSP aj dovolanie. Z dôvodu, že sťažovateľka nezaplatila súdny poplatok za podané dovolanie, uznesením krajského súdu sp. zn. 61 Cbi 157/01 z 10. júna 200 bolo dovolacie konanie zastavené a uznesením najvyššieho súdu z 8. decembra 2003 bolo toto rozhodnutie potvrdené. Sťažovateľka teda sama svojou nečinnosťou vo vzťahu k zákonnej poplatkovej povinnosti spôsobila zastavenie dovolacieho konania.

Z princípu subsidiarity ako jedného zo základných predpokladov prijatia sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy na ďalšie konanie takisto vyplýva, že nejde o prostriedok nápravy, ktorý by bolo možné využiť simultánne popri iných právnych prostriedkoch nápravy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii, ale sťažnosť je prípustná vtedy, ak napriek vyčerpaniu všetkých právnych možností nápravy dôjde k porušeniu základných práv sťažovateľa.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky konštatuje, že sťažovateľka mala k dispozícii účinný právny prostriedok nápravy označeného základného práva prístupný v systéme všeobecného súdnictva, za ktorý je považované aj dovolanie, najmä z dôvodu, ktorý sťažovateľka použila. Z procesnej viny sťažovateľky pre nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie došlo k zastaveniu dovolacieho konania, čo odôvodňuje relevantný záver o nevyčerpaní všetkých účinných prostriedkov nápravy prístupných sťažovateľke v systéme všeobecného súdnictva.

Preto ústavný súd sťažnosť odmietol aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2004